

вже в 552 р. наступником Мар Ави під тиском Хосрова з порушенням процедури було поставлено католикоса Йосипа (552–567 рр.).

Література:

1. Bruns P. Aba I. // Lexikon der Antiken christlichen Literatur / von Siegm. Döpp. Freiburg-Basel-Wien. Herder. 2002. 324 s.
2. Labourt J. Lerègnede Maraba. Chosrau I et les chrétiens (540–552) // Le christianisme dans l'empire perse sous la dynastie Sassanide (224–632). Paris. 1904. 220 p.
3. Synodicon orientale ou recueil de synodes nestoriens. 870 p.
4. Заболотный Е. А. Мар Аба I // Православная энциклопедия. Т. 43. М. 2016. 540 с.
5. Пигулевская Н. Мар Аба I. К истории культуры VI в. н. э. // “Советское востоковедение”. 1947, V, 504 с.
6. Урбина И. Ортис де. Сирийская патрология. М., 2011. 430 с.

УДК 94(32)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-346-3-10>

Яблонський В. В.

ORCID: 0000-0002-4000-8440

магістр архівознавства,

вчитель історії

Поляхівський ліцей

с. Поляхова, Хмельницька область, Україна

ДАВНЬОЄГИПЕТСЬКІ ВІЙСЬКОВІ БАЗИ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ ЗА ПРАВЛІННЯ ТУТМОСА III: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА МІСЦЕ В ЛОГІСТИЧНІЙ МЕРЕЖІ

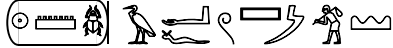
Ключові слова: Єгипет, Близький Схід, військова база, фортеця, логістика, Тутмос III.

У часи XVIII династії воєнна політика давнього Єгипту була націлена на забезпечення перемог Єгипту, встановлення фортець або гарнізонних застав у захоплених колишніх ворожих цитаделях давало змогу укріпити свою присутність у Ханаані та інших областях. Цей процес, імовірно, започаткував Яхмос II, який в ході звільнення Єгипту від гіксосів відтіснив їх за Шарухен. Активізація воєнної політики перших фараонів XVIII династії в регіоні прямо відобразилася на розгортанні мережі

військових баз та логістичної мережі, особливо в ході переможних кампаній Тутмоса III.

Варто віддати належне фараону Тутмосу III, який вдало активізував стратегічну логістику на базі двох стратегічних військових баз – Перу-нефер і Джару та дрібних *htm*-фортець [5, р. 261], склади зі зброєю та провізією, спеціалізовані *šn*-майстерні [6, р. 123] та транспортування по *m'-hrw* “Шлях Гора”. Зведення укріплень у Джару прямокутної форми розпочав Яхмос II, а завершив, швидше за все, Тутмос III. Зовнішня стіна фортеці погано збереглась, за винятком воріт [6, р. 58], а також залишки зерносховища біля північної стіни.

Після цих фортець розпочинався стратегічний логістичний театр, основу якого складали оперативні бази в Шарухені, Газі, Гезері та Лакріші. Найбільшого розширення логістична мережа зазнала в часи кампаній Тутмоса III. Під час першої кампанії єгипетські гарнізони розташовувались

у захоплених фортецях, будувались [8, с. 739] *mnnw*-фортеці від Мегіддо і далі на північ. У Лівані *mnnw*-фортеця називалась: [8, р. 740] *mn-hpr-r' w'fw šm'w*

“Менхеперра є тим, хто підпорядковує (або підкоряє) мандрівників”. Саме в часи його правління постали опорні бази єгиптян у фінікійських містах-портах Біблі, Угариті [2, с. 517], яким фараон надавав особливе значення в плані швидкості реагування на виклики та перекидання необхідних ресурсів [3, р. 56]. До кінця правління Тутмоса III, єгипетські бази діяли в Дейр-ель-Бали, Тель-ель-Аххулі, Газі, Тель-ель-Хесі, Гезері, Лакріші, Єрусалимі, Мегіддо, Акко, Яффі, Куміді, Біблі, Сімірі та Уллазі [6, р. 277–279]. У Тель-ель-Аххулі (поблизу сучасної Газі) розташовувалась фортеця зі стінами товщиною 2,6 м, із бараками та майстернями, можливо, штабом єгипетського гарнізону [6, р. 64].

Для підтримки логістичної мережі в регіоні запроваджувались нові посади: агентів-*rwḏw*, титул наглядача складу на “Шляху Гора” (*m'-hrw*) [6, р. 48], які носили Сеннефер – за правління Тутмоса I та Антеф – за правління Тутмоса III [7, р. 180–181], посада “начальника складів прибережних поставок” (Сіамун – за правління Тутмоса III [5, р. 250]). Також є відомості про спеціальних чиновників – *mškb* [4, с. 92], які відповідали за військове забезпечення. Про рівень уваги фараонів Близькому Сходу свідчить інструкція в гробниці візира Рехміра: *smi.tw n.f ḥrt mnnw rsy mḥt[ʿy]* “Кожен повинен повідомити йому про справи в південних і північних *mnnw*-фортецях” (“Йому будуть доповідати про стан фортець півдня і півночі” у пер. І. Лур’є) [1, с. 137]. Е. Морріс вважає, що такі повідомлення надходили візиру з *mnnw*-фортець, Джару, Газі, Шарухену, Яффи і Бет Шану [6, р. 158].

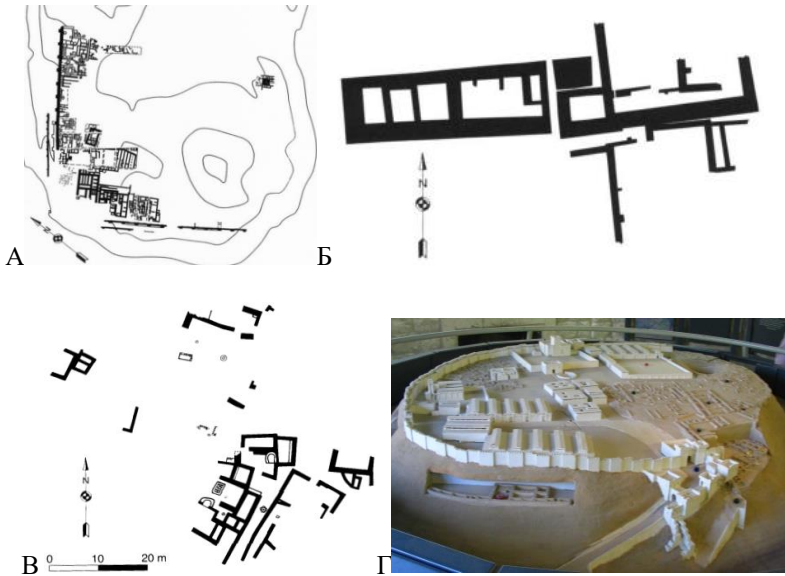

Рис. 1. А – прикордонна фортеця Тель Хебойя I (Джару) [6, р. 61],
 Б – адміністративний штаб у Тель-ель-Аххулі (Шарухені) [6, р. 67],
 В – єгипетська база в Бет Шані (рівень VIII) [6, р. 594],
 Г – реконструкція Мегіддо
 [https://www.biblewalks.com/Photos/Megiddo.JPG]

Рис. 2. Логістична мережа на Близькому Сході часів Тутмоса III [5, р. 265]

Рис. 3. Важливі військові бази та порти Єгипту в період Нового царства

Література:

1. Лурье И. Очерки древнеегипетского права. Ленинград, 1960. 355 с.
2. Яблонський В. В. Система логістики давньоєгипетського війська в період Нового царства // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. 2017. Вип. 10. С. 514–521.
3. Gabriel R. A. Thutmose III: the military biography of Egypt's greatest warrior king. Dulles, 2009. 241 p.
4. Gardiner A. H. Ancient Egyptian Onomastica. Text, Vol. I. Oxford : Oxford University Press, 1947. 216 p.
5. Heagren B. H. The Art of War in Pharaonic Egypt. Auckland: The University of Auckland, 2010. 528 p.
6. Morris E. F. The Architecture of Imperialism: military bases and the evolution of foreign policy in Egyptian's New Kingdom. Boston, 2005. 891 p.
7. Redford D. B. The Wars in Syria and Palestine of Thutmose III. Boston, 2003. 272 p.
8. Sethe K. Urkunden der 18. Dynastie. Dritter Band. Heft 9–10. Leipzig, 1907.